

МОНІТОРИНГ І КОНТРОЛЬ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ЗАКЛАДІВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

Єршова Н. Ю., канд. екон. наук, доцент, Жадан Т. А., канд. екон. наук, доцент, Смірнова О. М., магістр, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», м. Харків

В сучасних економічних умовах господарська діяльність закладів готельно-ресторанного бізнесу відбувається під впливом економічних, фінансових, політичних, соціальних, ресурсних, інноваційних, інвестиційних, маркетингових та інших ризиків. Підвищення ризикованості господарської діяльності суб'єктів господарювання готельно-ресторанного бізнесу може стати однією з причин погіршення їх фінансового стану, а в деяких випадках призвести до банкрутства, що потребує створення дієвої системи фінансово-економічної безпеки.

Поняття фінансово-економічної безпеки складне та багатогранне, сутність якого рядом вчених розкривається через розмежування його на дві окремі частини: «фінансова» та «економічна» безпека. Іншими дослідниками фінансово-економічна безпека розглядається на різних рівнях економічної системи держави: макро-, мезо- та мікрорівні, відповідно до яких і дається трактування змісту цього поняття. Наступну групу науковців об'єднує підхід, згідно якого поняттю «фінансово-економічна безпека» дається визначення в контексті її функціональних складових. При цьому під функціональними складовими фінансово-економічної безпеки підприємства мається на увазі сукупність основних її напрямів, а саме: фінансової, інтелектуальної, кадрової, соціальної, техніко-технологічної, інноваційної, інформаційної, екологічної, енергетичної безпеки тощо [1; 6; 7].

Враховуючи багатоаспектний характер фінансово-економічної безпеки, розкриття сутності цього поняття доцільно здійснювати з позицій системного підходу. Отже, з авторської точки зору, фінансово-економічна безпека підприємства представляє собою цілісну систему, яка складається з сукупності взаємопов'язаних між собою підсистем та елементів, орієнтованих на протидію зовнішнім і внутрішнім загрозам стабільності функціонування та ефективного розвитку підприємства з метою забезпечення його прибутковості, фінансової

стійкості й конкурентоспроможності, захисту економічних інтересів його власників та найманих працівників.

Одними із найважливіших функцій в системі управління фінансово-економічною безпекою закладів готельно-ресторанного бізнесу є моніторинг і контроль. Саме через ці функції забезпечується відповідність фактичних показників фінансово-господарської діяльності закладів готельно-ресторанного бізнесу заданим або нормативним, розбіжність між якими і буде свідчити про ефективність системи фінансово-економічної безпеки підприємства.

Функція моніторингу в системі управління фінансово-економічною безпекою спрямована на безперервне стеження, збір та обробку інформації за динамікою показників фінансово-господарської діяльності готельно-ресторанних закладів з метою виявлення відхилень від очікуваних значень та запобігання виникнення кризових явищ. Як правило, стан фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання готельно-ресторанного бізнесу визначається за допомогою системи кількісних і якісних оцінок (критеріїв, показників, коефіцієнтів, їх допустимих і граничних значень). Відхилення від допустимого значення того чи іншого показника, ще не означатиме само по собі загрози фінансово-економічній безпеці підприємству. Але організація моніторингу, комплексний та поглиблений аналіз системи показників окремих економічних процесів при їх відхиленні від нормальної траєкторії повинні бути об'єктами постійного спостереження [2].

Контроль як функція управління фінансово-економічною безпекою підприємства слугує засобом встановлення зворотного зв'язку між суб'єктом та об'єктом управління, завдяки якому менеджмент підприємства отримує інформацію про фактичні показники його фінансово-господарської діяльності, величину їх відхилень від бажаних або нормативних, а також про хід виконання прийнятих управлінських рішень, спрямованих на нейтралізацію виявлених фінансово-економічних загроз [3].

Предметом контролю є фінансово-економічний стан закладів готельно-ресторанного бізнесу, який може бути описаний системою показників. Окрім того, на фінансово-економічний стан готельно-ресторанних закладів впливають чинники зовнішнього та внутрішнього середовища [4]. Саме тому одним із завдань контролю є виявлення потенційно небезпечних чинників, які загрожують його фінансово-економічній безпеці. Визначивши перелік показників, які характеризуватимуть фінансово-економічний стан готельно-ресторанного закладу, та коло найбільш небезпечних чинників зовнішнього та внутрішнього середовища, які загрожуватимуть його фінансово-економічній безпеці, встановлюються необхідні параметри розвитку господарюючого суб'єкта та перевіряється їх узгодженість з метою управління. Правильність визначення цих параметрів значною мірою впливатиме на результати контролю.

Контроль фінансово-господарської діяльності закладів готельно-ресторанного бізнесу здійснюється за наступними стадіями:

- перевірка виконання затверджених програм, планів, бюджетів, кошторисів, якості складання бухгалтерської та фінансової звітності, на

підставі яких можна оцінити фінансово-економічний стан закладів готельно-ресторанного бізнесу;

- оцінювання фінансово-економічного стану закладів готельно-ресторанного бізнесу за допомогою сукупності якісних і кількісних показників;

- усунення виявлених недоліків та розробка заходів, спрямованих на поліпшення фінансово-економічного стану закладів готельно-ресторанного бізнесу.

Таким чином, контроль в системі управління фінансово-економічною безпекою закладів готельно-ресторанного бізнесу окрім традиційної коригуючої функції виконує ще й інформаційну, яка дає змогу приймати обґрунтовані управлінські рішення.

За допомогою інформаційної функції контрольної діяльності здійснюється пошук, збір, накопичення та обробка інформації про фінансово-економічний стан господарюючого суб'єкта, порівнюється отримані фактичні дані з цільовими показниками. На етапі коригування встановлюються способи і розробляються конкретні заходи щодо усунення виявлених розбіжностей та недоліків, приймаються управлінські рішення щодо нормалізації фінансово-економічного стану закладів готельно-ресторанного бізнесу [3; 5].

Таким чином, на сучасному етапі розвитку закладів готельно-ресторанного бізнесу першочерговим завданням їх менеджменту є формування дієвої системи управління фінансово-економічною безпекою, ефективність якої в значній мірі визначатиметься рівнем організації моніторингу та контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємства.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко О. О. Фінансово-економічна безпека підприємства: теоретичний та практичний аспекти [Електронний ресурс] / О. О. Бондаренко, В. А. Сухецький // Ефективна економіка: електрон. наук. фах. вид. – 2014. – № 10. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3580>

2. Єршова Н. Ю. Шляхи вдосконалення системи внутрішнього контролю на підприємстві / Н. Ю. Єршова // Вісник ДДФА : Економічні науки : наук.-теор. журн. - Дніпропетровськ : ДДФА. – 2013. – С. 171–176.

3. Жадан Т. А. Внутрішній контроль як економічна категорія: систематизація наукових підходів та уточнення змісту [Електронний ресурс] / Т.А. Жадан, С.О. Яценко // Глобальні та національні проблеми економіки: електрон. наук. фах. вид. – 2017. – № 16. – С. 845-850. – Режим доступу: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/30004>

4. Жадан Т. А. Програмно-цільове управління ризиками готельно-ресторанного бізнесу / Т.А. Жадан // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва: Збірник наукових праць Харківського національного автомобільно-дорожнього університету. – 2017. – № 3 (18), том 1. – С. 74–78.

5. Жадан Т. А. Теоретико-методичні та прикладні аспекти використання методів прогнозування у процесі управління ризиками готельно-ресторанного бізнесу [Електронний ресурс] / Т.А. Жадан // Інфраструктура ринку: Електронний науково-практичний журнал. – 2017. – Вип. 12. – С. 43-48. – Режим доступу: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/33428>

6. Квасова О. П. Фінансово-економічна безпека як система / О.П. Квасова, Г.О. Хіміч, А.С. Дегтяр // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». – 2016. - № 12 (22). – С. 70–73.

7. Ярова Ю. О. Структура економічної безпеки підприємства в умовах кризи / Ю. О. Ярова, Л. П. Артеменко // Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». – 2016. – № 13. – С. 257–263.